

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ROMVOS
ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ - ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ - ΓΛΥΦΑΔΑ

www.romvos.edu.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ (ΠΑΛΑΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ)

ΤΕΤΑΡΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2016

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Βασικά χαρακτηριστικά της πεζογραφίας του Ιωάννου είναι μεταξύ άλλων η λεπτή παρατήρηση , το σχόλιο και η ανεπιτήδευτη γραφή . Συγκεκριμένα η λεπτή παρατήρηση διακρίνεται στην πρόθεσή του να αναφέρει όλες τις ράτσες των προσφύγων « Η αλήθεια πάντωςδιαπίστωση» . Τα σχόλια του αφηγητή ανιχνεύουμε στο σημείο που αναφέρεται στη μετανάστευση « Πολύ αργά νομίζω» και στην αποξένωση του σύγχρονου τρόπου ζωής « Πονηρά πράγματα βέβαια προφάσεις πολιτισμού για να διευκολύνονται οι αταξίες». Τέλος χαρακτηριστικό- ανάμεσα σε πολλά άλλα- παράδειγμα της ανεπιτήδευτης γραφής του Ιωάννου βρίσκεται στον πρόλογο του πεζογραφήματος « Στέκομαι και κοιτάζω τα παιδιά παίζουνε μπάλα».

A2. « Τα πεζογραφήματα του Ιωάννου κινούνται στο χώρο της Θεσσαλονίκης , κυρίως της κατοχής και των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων .Είναι μικρογραφίες της καθημερινής ζωής των κατοίκων της αφενός , και προσωπικές αναμνήσεις του συγγραφέα αφετέρου . , όπου οι μνημονικές ανακλήσεις δημιουργούν το συγκινησιακό κλίμα στο οποίο κινείται η πεζογραφία του .Οι μινιατούρες αυτές της καθημερινότητας αντλούν τη δύναμη και την αξία τους από την προσωπική θέρμη , την ακρίβεια και το εξομολογητικό κλίμα μέσα στο οποίο τις τοποθετεί ο συγγραφέας τους» (σελ. 376 σχολικού βιβλίου).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της περιπλάνησής του στο χώρο της Θεσσαλονίκης βρίσκεται στην πρώτη ενότητα του πεζογραφήματος «Στέκομαι και κοιτάζω τα παιδιά παίζουνε μπάλα . Κάθομαι στο ορισμένο καφενείοοι περισσότεροι γεννήθηκαν σ αυτήν εδώ την πόλη , όπως και εγώ>>». Ο συγγραφέας στο συγκεκριμένο χωρίο αναμειγνύει το αόριστο και το συγκεκριμένο . Ενώ χρησιμοποιεί εκφράσεις συγκεκριμένες όπως « ορισμένο καφενείο» , « εδώ σ αυτήν την πόλη» , δεν κατονομάζει τα πράγματα , αντίθετα χρησιμοποιεί την τεχνική της γενίκευσης δίνοντας την εντύπωση ότι όλα αυτά για τα οποία μιλάει θα μπορούσαν να συμβούν σε οποιοδήποτε χώρο και με οποιουδήποτε ανθρώπους .Έτσι η πόλη δεν κατονομάζεται δημιουργώντας μια αοριστία που επενδύει την αφήγηση , λειτουργεί επομένως ως σύμβολο της πόλης που δέχθηκε πληθυσμούς

ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ: • Κύπρου 51, τηλ. 2109941471, 2109935566 • Γερουλάνου 103, τηλ. 2109911067

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ: • Ναυαρίνου 12, τηλ. 2109944396, • Πρωτόπαππα & Ρόδου 2, τηλ. 2109955210 - 211

ΓΛΥΦΑΔΑ: Λ. Βουλιαγμένης 147 & Πραξιτέλους 2, τηλ. 2109680008

email : support@romvos.edu.gr

προσφύγων .Άλλωστε η Θεσ/νική αποτελεί γενέθλια πόλη του συγγραφέα , η οποία άσκησε καταλυτική επίδραση επάνω του , καταλήγοντας να γίνει το μόνιμο σημείο αναφοράς των έργων του και το διαρκές σκηνικό –αφετηρία της μυθοπλασίας του . Άλλο ένα παράδειγμα που ενισχύει την άποψη αυτή είναι το εξής :: «Ολομόναχος , ξένο , παντάξενος , χάνομαι στις μεγάλες αρτηρίες». Ο συγγραφέας νιώθει έντονη μοναξιά , την οποία και δε διστάζει να αποκαλύψει. Να σημειωθεί πως οι μοναχικοί περίπατοι στους μεγάλους δρόμους της Θεσσαλονίκης αποτελούν σταθερή επιλογή τους συγγραφέα, όπως αναφέρει σε πολλά πεζογραφήματα του. Είναι για εκείνον ένας τρόπος να βρίσκεται κοντά στους ανθρώπους, έστω και να δεν προβαίνει σε άμεση επικοινωνία μαζί τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της περιπλάνησής του στο χρόνο της Θεσσαλονίκης είναι ότι η αφήγηση ξεκινά από το παρόν (καφενείο –παιδιά – μεγάλοι) , «Στέκομαι και ...συναντημένοι» , αλλά ανακαλεί το παρελθόν , όχι μόνο το κοντινό , αλλά και το απώτερο μέσο της φαντασίας και της τεχνικής του φενακισμού «Γυρνώ μες τους προσφυγικούς συνοικισμούς ...Θράκες , Χετταίοι , Φρύγεςαλήθεια». Σύμφωνα με τον Αλέξανδρο Κοτζιά , που είναι ο εισηγητής του όρου , η τεχνική αυτή συνίσταται στην τάση του Ιωάννου να πλησιάζει την αλήθεια χωρίς ποτέ να την αποκαλύπτει .Η τεχνική αυτή βρίσκει την πληρέστερη εφαρμογή της σε κείμενα όπου ο Ιωάννου μιλά για πολύ προσωπικά του ζητήματα , τα οποία δεν αποκαλύπτει πλήρως .Στο συγκεκριμένο κείμενο εντοπίζουμε ένα σημείο στο οποίο ο συγγραφέας επιλέγει να μην αποδεχτεί την ιστορική αλήθεια , προτιμώντας την ιδεατή αλήθεια που έχει δημιουργήσει με τη σκέψη του .Καθώς παρατηρεί δηλαδή τους πρόσφυγες αισθάνεται σα να ζουν εκ νέου μέσα από αυτούς όλοι εκείνοι οι αρχαίοι λαοί , και παρόλο που αντιλαμβάνεται πως αυτό μπορεί να μην ισχύει , μιας και η σειρά αίματος μετά από χιλιάδες χρόνια είναι πιθανό να έχει αλλοιωθεί , προτιμά να μην σκέφτεται αυτό το ενδεχόμενο .Υπαινίσσεται έτσι το ενδεχόμενο οι πρόσφυγες αυτοί να μην έχουν καμία σχέση με τους αρχαίους προγόνους του , αλλά επιλέγει να το παραγνωρίσει .<<Γυρνώ μες στους προσφυγικούςΘράκες ,Χετταίοι , Λυδοίνα ήταν έτσι η αλήθεια >> Η φράση αυτή έδωσε και τον τίτλο του πεζογραφήματος . Τον πολιτισμό των πατέρων και την ιστορία του ο αφηγητής τα ξαναζεί όταν γυρνάει ‘μες τους προσφυγικούς συνοικισμούς’ .Άλλωστε αγαπημένη του συνήθεια είναι να περιδιαβαίνει τους προσφυγικούς συνοικισμούς της Θεσσαλονίκης γιατί μόνο εκεί νιώθει «ζωντανός», ανάμεσα σε δικούς του ανθρώπους.

Τέλος ένα δεύτερο παράδειγμα της περιπλάνησής του μέσο της μνήμης στη Θεσσαλονίκη αποτελεί η ανάκληση του κοντινού παρελθόντος στην παράγραφο <<Κι όμως τα τελευταία χρόνιαιδίως μεταξύ τους >>.Εδώ θέλει να τονιστεί η κακή μεταχείριση που επεφύλαξε το κράτος και οι γηγενείς πληθυσμοί στους πρόσφυγες .Υπαινίσσονται αρκετές ιστορικές συγκυρίες , όπως η πρώτη δεκαετία της ενσωμάτωσης αλλά και τα κατοπινά δύσκολα χρόνια της δεκαετίας 1940-1950<<να σφάξουν και να σφαχτούν >>.

Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι ο συγγραφέας απελευθερωμένος από τη δεσποτεία του κεντρικού μύθου και της πλοκής , συνθέτει τα περιστατικά που εξιστορεί και σκιαγραφεί τα πρόσωπά του ,(πρόσωπα αληθινά ,φανταστικά ή μορφές τυχαίων συναντήσεων που συλλαμβάνει ο φακός του) , θρυμματίζοντας τη χρονική και αφηγηματική αλληλουχία του κειμένου .Εφόσον τα γεγονότα της ιστορίας είναι ελάχιστα (ο αφηγητής στο καφενείο παρατηρεί τους πρόσφυγες και έπειτα προχωρά στους κεντρικούς δρόμους της πόλης) , γίνεται φανερό ότι όλη η αφήγηση αποτελεί ένα συννοθύλευμα σκέψεων του αφηγητή , που περνά συνειρμικά από το παρόν στο παρελθόν και αντίστροφα .

B2. A) A5 ,β7,γ6,δ2,ε3

ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ: • Κύπρου 51, τηλ. 2109941471, 2109935566 • Γερουλάνου 103, τηλ. 2109911067

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ: • Ναυαρίνου 12, τηλ. 2109944396, • Πρωτόπαππα & Ρόδου 2, τηλ. 2109955210 - 211

ΓΛΥΦΑΔΑ: Λ. Βουλιαγμένης 147 & Πραξιτέλους 2, τηλ. 2109680008

email : support@romvos.edu.gr

Β) Αφηγητής : είναι ομοδιηγητικός , καθώς μας παρουσιάζει πρωτοπρόσωπα προσωπικές του σχέσεις και βιώματα .Έχουμε ένα διαρκή εσωτερικό μονόλογο του αφηγητή που απηχεί τις σκέψεις του ίδιου του συγγραφέα . Η απουσία μύθου δεν μας επιτρέπει να αναζητήσουμε ακριβείς αναλογίες με τους παραδοσιακούς αφηγητές των διηγημάτων και μυθιστορημάτων , χωρίς αυτό να σημαίνει πως μπορούμε να ταυτίσουμε απόλυτα τον αφηγητή με τον συγγραφέα . «Στέκομαι και κοιτάζω τα παιδιά ..» , «Οι περισσότεροι γεννήθηκαν σ αυτήν την πόλη ,όπως και εγώ» , «Η αλήθεια είναι.....εξασκηθεί» κ.α

Εστίαση : η εστίαση της αφήγησης είναι εσωτερική , η οπτική γωνία ανήκει αποκλειστικά και μόνο στον αφηγητή (μονοεστιακή αφήγηση) και δίνει στοιχεία για την εσωτερική ζωή μόνο του δικού του προσώπου .Έτσι και ο αναγνώστης <<αναγκάζεται>> να βλέπει μέσα από την οπτική γωνία του αφηγητή και να εμπλέκεται άμεσα στις συνειδησιακές και συναισθηματικές του διαδρομές . « Γυρνώ μες τους προσφυγικούςέτσι η αλήθεια» , « Οι εγκληματίες των γραφείωντη μετανάστευση» κ.α

Γ1.
Α) Πατρίδα για τον αφηγητή είναι ο τόπος καταγωγής του , η γη των προγόνων του , η γη από την οποία κατάγεται η φυλή του , ο τόπος του αίματος των ριζών του . Ο ίδιος βέβαια ποτέ δεν τη γνώρισε , ωστόσο νιώθει μια ανεξήγητη έλξη γι αυτήν . Απεναντίας δε θεωρεί την πατρίδα του τον τόπο όπου γεννήθηκε και ανατράφηκε , δηλαδή τη Θεσσαλονίκη , ούτε την Ελλάδα , ευρύτερα . Το «αίμα» είναι μια εσωτερική φωνή , η φωνή των προγόνων , του φυλετικού και πολιτισμικού δεσμού , που έλκει νοσταλγικά προς τη μακρινή και χαμένη πατρίδα . Για τον αφηγητή υπάρχει μία μόνο περίπτωση τα πράγματα να είναι διαφορετικά : να αποδειχθεί αληθινή η άποψη ότι ο άνθρωπος είναι ένα ον αποκλειστικά υλικό , που αποτελείται μόνο από αυτά που τρώει και πίνει .

Β)Στο απόσπασμα αυτό θίγεται άμεσα και περιεκτικά η αλλοτρίωση των ανθρώπων στις σύγχρονες πόλεις . Ο αφηγητής αντιμετωπίζει με λύπη , αποστροφή και έκδηλη ειρωνεία τη ζωή της πόλης και τους ανθρώπους της . Είναι ένας κόσμος θορυβώδης , ανώνυμος , ξένος . Είναι άνθρωποι απομονωμένοι στα έτοιμα και στα σπίτια – κλουβιά τους .Είναι άχρωμοι , άοσμοι ,άγνωστοι , αλλοτριωμένοι. Χωρίς αξίες , χωρίς δεσμούς και συνοχή. Η αδιαφορία για το συνάνθρωπο , πολύ περισσότερο αν πρόκειται για πρόσφυγα , η έλλειψη επικοινωνίας , η μοναξιά και η αποξένωση των ανθρώπων αποδίδουν την έννοια της αλλοτρίωσης . Τα στοιχεία όμως αυτά προσβάλλουν βανάουσα το σύγχρονο πολιτισμό και γι αυτό ο αφηγητής τον απορρίπτει .

Δ1.
Ομοιότητες :

- Ο χώρος που διαδραματίζονται και τα δύο αφηγήματα είναι η Θεσσαλονίκη . « Ο Λευκός ο Πύργος , αδέλφια ! Είμαστε στη Θεσσαλονίκη» , « Οι περισσότεροι γεννήθηκαν σ αυτήν εδώ την πόλη , όπως και εγώ».
- Η Θεσσαλονίκη και στα δύο αφηγήματα παρουσιάζεται ως χοάνη πολιτισμών , πόλη πολιτισμική , μάνα των προσφύγων . «Γνώριζε από προσφυγιά η ίδια , γνώριζε από τέτοιους πόνους ..» , « Γυρνώ μες τους προσφυγικούς συνοικισμούς ..' .

Διαφορές :

- Στο πεζογράφημα του Ιωάννου η πόλη της Θεσσαλονίκης δεν κατονομάζεται , αλλά υπαινίσσεται .

ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ: • Κύπρου 51, τηλ. 2109941471, 2109935566 • Γερουλάνου 103, τηλ. 2109911067

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ: • Ναυαρίνου 12, τηλ. 2109944396, • Πρωτόπαππα & Ρόδου 2, τηλ. 2109955210 - 211

ΓΛΥΦΑΔΑ: Λ. Βουλιαγμένης 147 & Πραξιτέλους 2, τηλ. 2109680008

email : support@romvos.edu.gr

- Στο απόσπασμα του Δεύτευ αναφέρεται ο άνθρωπος και φιλικός χαρακτήρας της πόλης απέναντι στους πρόσφυγες που πρόκειται να υποδεχθεί «Είχε παράδοση η πόλη σε τέτοιες καταστάσειςοι περισσότεροι . Αντίθετα ο Ιωάννου αναφέρεται στην εκμετάλλευση που δέχτηκαν οι πρόσφυγες στο παρελθόν από τις γραφειοκρατικές υπηρεσίες ου με τη συμπεριφορά τους δημιουργούσαν εμπόδια στην ενσωμάτωση των προσφύγων με το γηγενή πληθυσμό . «Οι εγκληματίες των γραφείωνμετανάστευση»
- Στο απόσπασμα του Δεύτευ υπήρχε η ελπίδα ότι οι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης θα αντιμετώπισουν τους πρόσφυγες με καταδεκτικότητα , φιλότιμο και ζεστασιά και θα τους στήριζαν με οποιοδήποτε τρόπο «Το καταλάβαιναν , γι αυτό και στήριζανπρόβλημα» . Αντίθετα ο Ιωάννου αναφέρεται στην αλλοτρίωση του σύγχρονου ανθρώπου , στην αδιαφορία για το συνάνθρωπο- και ιδιαίτερα για τον πρόσφυγα συνάνθρωπο- , στην έλλειψη επικοινωνίας , στη μοναξιά και στην αποξένωση «Μέσα σε ξένους και στα ξένατου γειτονά σου».

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΘΕΜΑΤΩΝ:

Η επιλογή του πεζογραφήματος του Γ .Ιωάννου « Μες τους προσφυγικούς συνοικισμούς» ήταν εύστοχη και επίκαιρη . Οι παρατηρήσεις ,που αφορούσαν όλο το φάσμα της ύλης, ήταν δια τυπωμένες με σαφήνεια και δεν άφηναν περιθώρια παρερμηνείας .Το παράλληλο κείμενο ήταν απλό και κατανοητό. Γενικά, καλά προετοιμασμένοι μαθητές δεν αντιμετώπισαν δυσκολία με τα φετινά θέματα .

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ:

Παπανικολάου Κλαυδία

ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ: • Κύπρου 51, τηλ. 2109941471, 2109935566 • Γερουλάνου 103, τηλ. 2109911067

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ: • Ναυαρίνου 12, τηλ. 2109944396, • Πρωτόπαππα & Ρόδου 2, τηλ. 2109955210 - 211

ΓΛΥΦΑΔΑ: Λ. Βουλιαγμένης 147 & Πραξιτέλους 2, τηλ. 2109680008

email : support@romvos.edu.gr